

Prinses Beatrix onthult Namenmonument voor alle omgekomen Scheveningse vissers Voor 't eerst die naam in steen zien

SCHEVENINGEN – Een gedenkwaardige dag voor Scheveningen en haar visserijgemeenschap. Prinses Beatrix onthulde vorige week vrijdag het monument met de namen van 1.366 Scheveningse vissers, die in de afgelopen twee eeuwen tijdens de uitoefening van hun beroep op zee het leven lieten.

De onthulling werd voorafgegaan door een bijeenkomst in de Oude Kerk. In de kerk sprak voorzitter Henk Grootveld van de Stichting VissersNamenMonument Scheveningen tot de 360 genodigden over de totstandkoming van het monument, ook namens de Vereniging Herdenk Scheveningse Zeelieden.

Eregast in de kerk was prinses Beatrix. Het koninklijk huis heeft een bijzondere band met de visserijgemeenschap van Scheveningen. In 1922 onthulde koningin Wilhelmina het monument aan de Scheveningseweg ter nagedachtenis aan de ruim 300 Scheveningse vissers die in de Eerste Wereldoorlog omkwamen op zee. In november 1982 onthulde Beatrix als koningin het monument van De Scheveningse Vissersvrouw op de Boulevard. En nu onthulde Beatrix, als prinses, het VissersNamenMonument.

Grootveld tot Beatrix: „Met de onthulling worden al de namen vanuit zee teruggebracht op Scheveningen, teruggebracht bij de door u toen onthulde Vissersvrouw. Die heeft straks al de namen aan haar voeten. Uw onthulling bevestigt de verbondenheid tussen de Vissersvrouw en het nieuwe monument. Beide vullen elkaar aan en vormen in wezen samen één monument.”

Naast Beatrix, de commissaris van de Koning in Zuid-Holland en de burgemeester van Den Haag werden in het bijzonder welkom geheten de weduwen en

verdere nabestaanden in de kerk. „Er zijn er onder u die die naam voor het éérst in steen zullen lezen, omdat uw dierbare nooit een graf kreeg.” En uiteraard diegenen die jarenlang aan de totstandkoming van het monument hebben meegewerkt, en jarenlang hadden toegeleefd naar deze dag.

In de kerk leverden het Christelijk Mannenkoor Scheveningen en Het Schevenings Vissersvrouwenkoor muzikale bijdragen. Het vrouwenkoor zong Gezang 203: „O eeuw'ge Vader, sterk in macht, wiens arm betoont der baren kracht, die wijst den grond'looz' oceaan, de hem gestelde perken aan o wil verhoren onze beê voor hen, die zijn in nood op zee”

Dominee J. Maasland was aangezocht voor een meditatief moment en sprak over 'de storm'. Maasland is tevens bestuurslid van de Vereniging Herdenk Scheveningse Zeelieden en de Stichting Schevenings Steunfonds. Dat het monument er kon komen in zijn uiteindelijke vorm is te danken aan een aantal gelukkige omstandigheden: de nieuwe boulevard, de steun van de gemeente, de instemming van de 'boulevardarchitect' Manuel Solà de Morales (vorig jaar overleden) en de geste van de Stichting Schevenings Steunfonds om het monument geheel te bekostigen. In 2010 bestond deze stichting, ooit voortgekomen uit een fonds ter ondersteuning van achterge-



★ Prinses Beatrix met de voorzitters Henk Grootveld (rechts) en Wim Taal net na de onthulling van het monument.



bleven vissersweduwen, 150 jaar. In de kerk werd het monument ook officieel overgedragen aan de gemeente Den Haag in eigendom en beheer.

Haringnet

De Oude Kerk ligt vlak achter de verhoogde zeewering. Na de dienst toog het gezelschap naar de boulevard voor de onthulling van het monument. Donkere wolken pakten zich samen aan de horizon, maar wonder boven wonder bleef het tijdens de plechtigheid droog en kwam zelfs de zon even door. Prinses Beatrix, geassisteerd door Henk Grootveld en voorzitter Wim Taal van de Vereniging Herdenk Scheveningse Zeelieden, trok het over de namen gehangen net voor de middelste platen weg. Oud-vissermannen in kiel onder leiding van Gerrit Rog trokken daarna van boven het hele net omhoog. Het gebruikte haringnet kwam uit het Museum Scheveningen. Aan het 'houtje' was nog te zien dat het net van de voormalige rederij J.J. van der Toorn is geweest.

Na voordracht van een gedicht van Inge Lievaart ('De zee, die steeds weer nam, zal eenmaal wedergeven') en een minuut stilte op aangeven van de 'klink' van Simon van der Harst, liep Beatrix langs alle namen, 1.366 in totaal. Er was koraalmuziek van de Marinierskapel der Koninklijke Marine.

Na de plechtigheid op de boulevard nam prinses Beatrix de tijd voor een informeel samenzijn in de Oude Kerk met nabestaan-

den. Beatrix sprak onder meer met de vissersweduwe mevrouw Schaap-Dijkhuizen (95) en haar dochter Tinie den Heijer-Schaap. De regen was inmiddels losgebarsten.

★ Donkere wolken boven het monument van de Vissersvrouw, het Vissersvrouwenkoor en de Marinierskapel. Maar tijdens de plechtigheid bleef het wonder boven wonder droog.



★ Voorzitter Henk Grootveld (links) en onderzoeker Bert van der Toorn kijken enkele dagen na de plechtigheid dankbaar terug op het geslaagd project waaraan ze jaren gewerkt hebben. Beiden zijn ook persoonlijk betrokken bij het monument. Grootveld wijst op de naam van zijn overgrootvader Ment Grootveld, die in 1894 op 37-jarige leeftijd op zee omkwam en een vrouw met vijf kinderen achterliet. De grootvader van Van der Toorn, Teunis van der Toorn, kwam in 1911 op 42-jarige leeftijd om, samen met naaste familieleden Cornelis (60), Albert (36) en Albert (11) van der Toorn. Voorbeelden van familiedrama's waarvan het 25 meter lange moment nog veel meer getuigt.

DYNAMISCH

De Stichting VisserNamenMonument Scheveningen heeft met het gereedkomen van het monument haar werk voltooid. Maar er blijft werk aan de winkel. Zoals het bijhouden van het 'digitale monument' op de website www.vissersnamenmonumentscheveningen.nl. Dat monument kan wat het monument aan de boulevard niet kan: de verzamelde informatie verschaffen die achter elke naam schuilgaat. Wanneer men een naam aanklikt krijgt men alle achtergrondinformatie. Het digitale monument is daarmee een dynamisch monument, want er kunnen steeds nieuwe gegevens worden toegevoegd. Ook op het namenmonument op de boulevard is ruimte gereserveerd voor mogelijke aanvullingen.



★ Het Vissersnamenmonument vanaf het strand gezien.

KINDEREN NOG

Het monument is een ontwerp van Marcel van Zijp in samenwerking met West Gedenktekens uit Zoetermeer, waaraan werd meegewerkt door onder meer VandenToorn Laserart (inlaseren), Edelkoort (zandstralen) en Bloem Sealants (speciale kit).

Het namenmonument bestaat uit 21 platen van zwart 'gezoet' (mat gepolijst) graniet uit India. Naast elkaar beslaan de platen een lengte van bijna 25 meter. Op 19 platen staan de namen, in 57 kolommen naast elkaar van elk 29 regels. In chronologische volgorde. De eerste naam onder het jaartal 1814, de laatste naam onder het jaartal 2008. Slachtoffers uit de periode voor 1814 zijn niet meer volledig na te trekken. Door de inleidende tekst op de eerste steen is het monument echter ook te zien als een eerbetoon aan alle Scheveningse vissers die tijdens de uitoefening van hun beroep op zee het leven lieten. Door de kolommen met namen heen staat horizontaal over het hele monument de achtergrondspreek: Niet teruggekeerd van zee – naam voor naam gegrift in steen.

De jongste op het monument is de 11-jarige Benjamin Korf, de oudste is 69-jaar. Uit de namenlijst zijn allerlei statistieken te halen. Op het monument staan bijna 120 vissers, maar eigenlijk kinderen, in de leeftijd van 11 tot 15 jaar. De meest voorkomende naam is Pronk (rond de 10 procent). Op het monument staan ook de vissers die in Britse wateren zijn omgekomen en daar al dan niet geborgen en begraven zijn.

ONDERZOEK

Dat al die 1.366 namen zijn verzameld is te danken aan bestuurslid Bert van der Toorn, die zeven jaar geleden begon met zijn onderzoek. De inmiddels 65-jarige Van der Toorn, visserman op vleetloggers, zijtrawlers en kotters van z'n 15e tot z'n 23e, dook in archieven, registers en oude publicaties. Gaandeweg kreeg hij ook hulp van deskundigen als Peter Zuydgeest uit Vlaardingen en Jan van Wely uit Noordwijk.

Het was aanvankelijk Van der Toorn's bedoeling om er een reeks artikelen van te maken voor de Scheveningse Courant, en gaandeweg kreeg hij plannen voor een boek. Maar zeker toen in het nabijgelegen Katwijk ook een namenmonument werd onthuld gingen de gedachten verder. Van der Toorn: „En toen in 2007 de plannen voor de grote verbouwing van de boulevard bekend werden ontstond het idee om daarop mee te liften. Zou een namenmonument hier niet in te passen zijn?” Van der Toorn is schakelde tussen Henk Grootveld in. Grootveld maakte zijn grote netwerk enthousiast voor het plan. Er kwam een startsubsidie voor de oprichting van een werkgroep.

In 2009 werd de stichting VissersNamenMonument Scheveningen opgericht. Nog voor deze stichting werk kon gaan maken van het zoeken naar sponsors had het Schevenings Steunfonds een grote verrassing in petto. Dit fonds, ooit opgericht naar aanleiding van de 'Pinksterstorm' in 1860 waarbij 52 Scheveningse vissers omkwamen, bestond in 2010 150 jaar. Ter gelegenheid daarvan kreeg de stichting een 'blanco cheque' om het monument geheel te financieren. Het bedrag wordt niet bekendgemaakt.

Foto: Dick Teske

Foto: Dick Teske